

MIQUEAS

Tx'olbil Xo'l Yi Liwre'j

Yi Miqueas i' jun elsanl stzi' Ryos yi xconak tan Kataj wajxak cient yob te yi ntaxk itz'ij Kajcaw Je-sucristo. Ncha'tz te ite'nin tiempa'tz ja a'tij Isaías, junt elsanl stzi' Ryos.

Ocnak i' tan talche'n scyetz yi e' tanum yi e' aj Judá, yi txant tan tule'n chicaws scyuch' yi e' aj Israel yi najlche' cwent Samaria tan paj yi chin pajol ca'wl nin e'.

Ej nin ncha'tz tal scyetz yi e' tetz tanum, yi e' aj Judá yi ya'stzun sbajok scye'j cyetz, na ni'cu'n cyajtza'kl scyuch' yi e' aj Samaria-a'tz.

Ocnak Miqueas tan txole'n, yi chin xan nin Kataj Ryos, nin yi at tulbil i' tan tak'le'n chicaws, chi alijt cyen cyak'un yi e' mas elsanl stzi' Ryos. Poro cyaj cyen tlol yi wi'tzbilt len yi scuye' Kataj Ryos chipaj nin stk'e' chik'ej tu tzatzin paz scyetz junt tir.

Ej nin na tzaj wi' yol Miqueas tan jun txolbil yi na xcon ta'n tan makle'n chiwutz yi e' tetz tanum.

Poro ncha'tz ja tal i' yi at chich'iw te jun balaj tiemp kalel jale't k'ej junt tir yi tnum Judá tu Israel.

Yi Weklil Yi Liwre'j

Yi bajx wekl (Cap. 1–3) na tal yi tz'ocopon Ryos tan chicawse'n yi e' tetz tanum.

Yi ca'p wekl (Cap. 4–5) na tal yi xe'n chopon cyakil e' nación tan tak'le'n k'ej Kataj Ryos le tnum Jerusalén.

Yi toxen wekl (Cap. 6–7) na xchaj sketz yi xe'n toque'n Ryos tan chiyajle'n yi e' tetz tanum tan paj yi qui nin e' xom te yi tetz tajbil.

Yi chicaws cyakil yi e' xonl Israel

¹ Je yi txolbile'j yi talnak Kajcaw chi tul wutzicy' tane'n* tetz Miqueas yi aj Moreset. Yi jun wutzicy'a'tz na jop yi mbi sbajok te Samaria, nin yi mbi sbajok te Jerusalén. Ja xcon Miqueas tan Ryos tetz elsanl stzi' i' tul yi tiemp yi na chicawun tzaj yi rey Jotam, tu yi rey Acaz tu yi rey Ezequías squibaj yi e' aj Judá.

Yi tlol Miqueas yi at tulbil chicaws yi e' aj Samaria

² Ma jalu', cyakil yi e'u' yi ate'u' bene'n tzi'n wi munt, quibit tzaju' yi txolbile'j. Cyakil yi e'u' yi najlche'u' le tnume'j, ba'n cho'cu' tan txumle'n, na yi Kataj Ryos jilonk tzaj xe yi tetz templo tcyaj, yi jun temploja'tz yi chin xan nin. Nin tz'ocpon i' tan talche'n tircu'n yi chipaltilu'.

³ Quibit tzaju': Tz'elu'l i' le ama'l kale najle't, nin cu'ul wi munt. Syak'pe' e'chk wutz yil tz'icy'ak tibaj.

⁴ Tz'elpon a' e'chk wutzat'z tzak' tkan, chi na ban xcab tan stz'a'al yi k'ak'.† Nin copon cobsuj yi e'chk joco'j tan yi tkan, chi ik jun chin tzanla' yi me'lul nil tan jatxle'n cu'n yi e'chk ama'la'tz.

---

* **1:1** “Chi tul wutzicy' tane'n” na elepont “visión” le castiy. Nin jun “visión” i'tz yi na tx'amxij yi tajtza'kl jun wunak tan Ryos tan talche'n jun txolbil tetz. † **1:4** Sal 97:5.

- 5 Sbjok cyakil yi xtxolbila'tz scye'j yi e' xonl k'ajtzun Jacow, yi e' xonl Israel, tan paj yi chin tze'tzuj nin te'j cyalma'. ¿Poro na' nsaje't yi jun yab ajtza'kla'tz le iwutz itetz? Cho'n nsaj xchixo'l yi e' aj Samaria. ¿Ej nin na' atit cyent k'ajbil e'chk chiryosil yi e' xonl k'ajtzun Jacow le iwutz itetz yi banij cuntu' tane'n? Cho'n at le mero tnum Jerusalén.
- 6 Tan paj yi ya'tz tane'n, je tzun tal Kataj Ryose'j: “Nocpon tan xite'n cu'n yi tnum Samaria. Jalt yi e'chk k'uchbe'n scyajk cyen. Tz'ocpon tetz jun ama'l kalel tz'awle't uva tu'. Tz'elpon inchitol yi e'chk c'ub yi xconak tan je'se'n chica'l. Jalt xe' e'chk ca'l slajluchaxk cyen.
- 7 Cyakil yi e'chk chiryosil yi banij cuntu' tane'n xitok, nin tz'ocpon k'a'kl yi e'chk xmil yi na chimeje' cyen swutz. Na yi e' pale' ja chilok' e'chk tze'a'tz tu e'chk chiryosila'tz tan yi pwok yi nchicambaj scye'j yi e' wi'tz bnol tetz cwent chityoxil. Nin mben yi e'chk teblala'tz c'a'y, nin xconk yi pwok cyak'un chicontr tan chichojle'n wi'tz bnol tetz tu,” stzun Kataj.

Yi o'klyi mban Miqueas tan bis

- 8 Tan yi e'chk xtxolbila'tz, na chimbisun nin na nok'. Qui't xcon inxajab wa'n, nin qui't tz'oc be'ch wetz swe'j. Nok'ok chi na ok' jun xo'j lak'bal. Nin xchinchunank tan bis, chi yi chuna'n yi na bajij te'j jun alma'.
- 9 Juncu'n ja wi't lo'on yi tnum Samaria, nin qui'ct rmeril tan bnixe'n junt tir. Nin ja ben

lo'on yi jun ila'tz jalen Judá, nin ja opone'n Jerusalén, yi tnum kale najlche't yi e' intanum.

- 10 Quil chibenu' joylaj tan xtxole'n yi mbi mbajij scye'ju' scyetz yi e' aj Gat bantz quil tz'el chik'ajab scye'ju'. Quil chichaju' scyetz yi wi'nin na chok'u', ma na chitole' cu'n quibu' tul puklaj tan yi bis o'kl yi ate' cun tu'.
- 11 Ncha'tz e'u' aj Safir,‡ chelpon laju'nu' le chitanumu'. Tx'anl cuntu' xchibne'u', nin chin tx'ixwil nin chiwutzu' sbne', yil che'l ticy'le'nu' cya'n chicontru'. Ej nin yi e' aj Zaanán,§ quil che'l tzaj solte'j yi chitnumil tan paj yi xo'w yi ate' cu'nt. Ej nin yi e' aj Bet-esel xchok'ok tan bis scye'ju'. Poro quil jal xch'eybil cyeru' xchixo'l tantu' yi naka'j ate'tu'.*
- 12 Ej nin yi e' yi najlche' Marot,† nternin na tz'uyin chic'u'l, nin nternin na el cyalma' tan jale'nt tzatzin paz. Poro qui'c rmeril, na ncha'tz Jerusalén slo'onk tan Kataj Ryos.
- 13 Ncha'tz e'u' aj Laquis, chin pajol ca'wl nin e'u', chi e' banake' yi e' xonl Israel. Nin tan chipaju' ja jal quil yi e' aj Sión, na ja chixom te cyajtza'klu'. Chocpon yi chicheju' cyanu' sju'ak e'chk chicare'tu' tan cyele'nu' ojk. Poro quil che'lu' liwr.
- 14 Na yi e'u' aj Laquis tu yi e' cyeru' yi e'u' aj Moreset-gat, xchixconku' cyak'un yi e' xonl

‡ 1:11 “Safir” na elepont “chin yube'n nin, nka chumbalaj nin”.

§ 1:11 “Zaanán” na elepont “ba'n ke'l”. * 1:11 “Bet-esel” na elepont “naka'j”. † 1:12 “Marot” na elepont “chin c'a' nin”.

Israel chi jun oy tan mayse'n klo' chic'u'l yi chicontr. Nin yi e' wi'tz ajcaw tetz Israel cho'n k'uklij chic'u'l scye yi e' aj Aczib tan chiclaxe'n klo' xchik'ab chicontr, poro lastum, quinín lchixcye' te'j. Na k'ubaj c'u'lal† tu' scyak'e' yi e' aj Acziba'tz scyetz.

15 Ma axwok aj Maresa,§ je na tal Kajcaw yi kaRyosil tzitetze'j: “Tzinchake' nin jun c'olój chin sanlar yi xchixcyek tzite'j, nin xchicambaje' itanum. Nin yi e' iwunakil yi at chik'e'j tz'ocpon cyewal quib tul jun chin picy yi na bi'aj Tetz Adulam.

16 Cha'stzun te axwok aj Sión, jukwok len tircu'n xi'il iwi' tan xchajle'n yi wi'nin na cxbisun scye initxa', yil chiben pres. Na nchiben ticy'le'n cyakil yi e' initxajil pres,” stzun Kataj.

2

Yi chipaltil yi e' wi'tz ajcaw cwent Israel i'tz chibuchle'n wunak

1 Lastum yi e' ajcaw yi na baj cu'n ak'bal cya'n tan xtxumle'n yi mbi cu'n xchibne' tan cambe'n e'chk me'bi'l, nin na jal puntil cya'n, na at yi ca'wl xchik'ab.

2 Na ko na el cyalma' te jalaj chin cojbil, na chixcye' tan majle'n. Nin ko na el cyalma' te ca'l junt, na chixcye' tan cambe'n. Na na cho'c tan chibuchle'n yi e' wunak tu chinajal, nin na chixcye' tan majle'n len chime'bi'l.

---

† 1:14 “K'ubaj c'u'lal” na elepont “jun yol yi na suk jun poro qui na el cu'n te'j”. § 1:15 “Maresa” na elepont “jun oy yi na tak' jun yaj tetz yi me'l yi na ume”.

- ³ Poro je na tal yi Kajcaw yi kaRyosile'j: “Ncha'tz in, na chintzan tan xtxumle'n yi mbi cu'n tzimbne' tan telse'n xel scye'j yi e' ajcawa'tz. Tz'opon jun chin caws wa'n squibaj, yi cya'l nin jun tz'elpon liwr tk'ab. Yil tz'opon yi cawsa'tz qui't tzun lcyocsaj quibtz nim tu cyajtza'kl. Na chin xo'wbil nin sbne' yi jun tiempa'tz.
- ⁴ Tul yi jun tiempa'tz tircu'n yi e' wunak chocpon tan chioxhle'n, nin je scyale'e'j: ‘Yi o' ketz ja ke'l cu'n swutz. Lastum yi katnumil yi i'tz tetz Ryos sajle'n, ma yi jalu' ja jal junt taw, nin cya'l jun xcyek cyen tan majle'ne'l tzaj. Na tircu'n yi e'chk kacobjbil ja jatxlij xchik'ab yi e' kacotr,' che'ch sbne'.”
- ⁵ Cha'stzun te e'u' yi at ca'wl xchik'abu' jalu', qui't cho'cu' cyajlal yi e' tanum Ryos, nin qui't chixconu' tan jatxle'n e'chk ama'l cwent Israel.

Yi e'yi qui na cyaj quibit yi yol Miqueas

- ⁶ Je na cyal yi e' wunake'j: “Qui't na kaj kubit yi e'chk takle'n yi na cxtzan tan xtxole'n ske'j. ¡Na yi e'chk ila'tz qui'c rmeril tan tule'n skawutz!” ⁷ “¿Ko na tzun a'wuj tan tule'n il skawutz ketz, yi o' ketz yi o' mero xonl k'ajtzun Jacow? Qui'c rmeril. ¿Ja ptzun icy' paj Kataj Ryos ske'j? ¿Ya'tz ptzun puntil na ban Katajtz ske'j ketz? Qui' lo'. ¿Qui pe' na tak' Kataj chibanl yi e' yi chin jicyuch nin te cyajtza'kl, chi kutane'n ketz?” che'ch na bantz.
- ⁸ Ma jalu', yi e' cyeru' ja chibanu' cyajbilu' scye yi e' intanum, na na cho'cu' tan majle'n len

yi e'chk balaj be'chok yi na chicambaj yi e' sanlar yi na chipakxij tan oyintzi'. Wech le wutz cyetz cyajtza'kl yi ja wi't che'l liwr yi na chu'l le chitanum. Poro qui', na list nin quitane'nu' tan majle'n len yi e'chk takle'n yi ja chicambaj le oyintzi'.

⁹ Ncha'tz na cho'cu' tan chilaje'n len yi e' prow xma'lca'n scyuch' chinitxajil xe'ak chica'l kale ajle't chic'u'l. Nin tan yi xtxolbila'tz ja el chik'ej yi e' nitxa' cyanu' chi e' tu'k txuc.

¹⁰ Cha'stzun te qui't lcha'tiju' tul yi ama'le'j tan ujle'n, ma na che'lku' tzone'j. Quil chixcy'e' cunu' mas. Na chin xo'wbil nin yi e'chk takle'n yi na chibanu' tul yi ama'le'j, yi qui'c nin mu'x̄ banl at cyanu'.

¹¹ Je na cyal yi e' yi na cyocsaj quib elsanl stzi' Ryose'j: “Skak'e' win tu xc'ala' scyeru',” che'ch. Nin jalcunin na xom nin chiwi'u'-tz scye'j, nin na k'uke' chic'u'lu' te chiyol, wech na la'jil tu' na cyal. Ma yi yol yi na wal wetz, yi i'tz yi mero bintzij, qui na cyaju' cyocsaju'.

Tz'ocpon Kataj Ryos tan chimolche'n junt tir yi e' tetz tanum

¹² Je yol Kataje'j: Chicpon injutz'il junt tir yi e' xonl Jacow, yi e' xonl Israel. Chu'l injutz'il

yi coboxa'tz yi xchicloxok cyen.* Chocon injutz'il tul jun ntzi' pe'm,† chi na cho'c jutzi'n cobox awun, nka chi na chimolxij tan chiwane'n tul jun ama'l. Coboxe'n tal chixone'n xchicloxok cyen, poro xchi'xch'ink chi ik jun c'olox cunin e'.

¹³ Sbjaxok Kataj Ryos xchiwutz yi e'a'tz tan jakle'n chibe', nin xchixomok nin wutz coc i'. Nin cya'l jun xcyek tan chimakle'n, na chelu'l liwr lakak tnum kale ate't. Yi chiReyil yi Kataj Ryos sbjaxok i' tan jakle'n yi be' xchiwutz.

3

Jun xtxolbil scyetz yi e' wi'tz ajcaw yi ploj na chiban

¹ Ma jalu', e'u' jun c'olox gobernador, nin wi'tz ajcaw cwent Israel, quibit tzaju' yi xtxol-bile'j yi swale' nin scyeru'. Tajwe'n tz'el chitxumu' tetz yi mbi'tz chimunlu': I'tz yi nicy'nintu' chicawunu' squibaj cyakil yi e' nim juy.

² Poro yi e' cyeru' qui na chibanu' tane'n yi balaj cawu'n, ma na ntin yi e'chk ajtza'kl yi junt len na chitzanu' tan banle'n tane'n. Ntin

---

* **2:12** “Yi xchicloxok cyen”. Miq 4:6-7; 5:7; 7:18. Chin tajwe'n cunin tz'el katxum tetz yi mbi na elepont yi xtxolbil yi na tal yi ntin cobox ntzi' tanum Kataj xchicloxok cyen. Na jal yi jun xtxolbila'tz ala' tir tul yi jun liwre'j, nin ncha'tz tul e'chk mas liwr yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Is 4:2-6; 10:20; 11:11, 16; 28:5; 46:3; Jer 6:9; 31:7; Ez 6:8; Zac 13:8-9; 14:2. Ya'stzun yi e' yi xchicloxok cyen tk'ab yi chicaws yi stk'e' Kataj, nin xchixconk ta'n tan xtxicbaje'n jun chin nación. † **2:12** Ez 37:22.

na chitzanu' tan xile'n cye'j yi e' intanum yi chin me'ba'-t nin quitane'n tan chipaju'.

³ Ni'cu'ntz chi itz'enle'nk na chibaj jujun cyanu'. Ni'cu'ntz chi najk chitzanu' tan xile'n len chichi'bel. Nin najk cho'cu' tan wak'e'n cu'n chibakil. Ni'cu'n quitane'n e' intanum xchiwutzu' chi ik chi'bij tu' tetz cumir tan bene'n tul chi'wok'u'.

⁴ Poro tz'opon jun k'ej yi copon chiwutzu' tetz Ryos tan jakle'n xch'eybil cyeru', poro yi i' tetz quil tbit chitzi'u'. Nin tz'elpon tewal tib i' xchiwutzu' tan tircu'n yi e'chk takle'n yi chin juntlen nin yi na chitzanu' tan banle'n.

Jun xtxolbil scyetz yi e' yi na cyocsaj quib elsanl stzi' Ryos

⁵ Yi e' prow intanum xubsnake' tu cyajtza'kl tan chipaju' yi e' cyeru' yi na cyocsaj quibu' elsanl stzi' Ryos. Ntin na chitzanu' tan chisuble'n, na na cyalu' yi tz'ul tzatzin paz squibaj yi e' yi na cyak' chiwa'u'. Poro na jal oyintzi' xchixo'lu' scyuch' yi e' yi qui na cyak' chiwa'u'. Nin je yol Kataj Ryose'j scyeru', yi e'u'a'tz yi na cyocsaj quibu' elsanl stzi' i':

⁶ “Qui't tzinchaj e'chk xtxolbil tzitetz lak'bal chi tul wutzicy' tane'n, nin qui't wak' ama'l tzitetz tan itilol tul tz'o'tz yi mbi na xon tzaj ek ca'p,” chij Kataj. Nin tan yi e'chk xtxolbila'tz tz'o'tz nin tunin sbne' chiwutzu' yi e'u'a'tz yi na cyocsaj quibu' elsanl stzi' Ryos.

⁷ Tircu'n yi e' nachola'tz tz'elpon chitx'ix. Qui'ct nin jun yol scyale'. Tircu'n e' scyewe' len chiwutz tan yi tx'ixwilil yi ate' cu'nt.

⁸ Ma wetz na i yi espíritu Kataj na tzan tan tak'le'n inchamil tu balaj wajtza'kl, nin i' na ak'on inwalor tan qui inxobe'n tan talche'n cyen cunin scyeru' yi e'u' cu'n pajol ca'wl swutz Ryos, nin yi at len chipaju' chitx'ok'be'nu' swutz i'.

Yi chipaltil yi e' bajxom tetz tnum

⁹ Ma jalu', e'u' jun c'olój gobernador nin wi'tz ajcaw cwent Israel, yi e'u'a'tz yi qui na chibanu' tane'n e'chk ca'wl yi at xchik'abu', nin yi ntin na chitzanu' tan po'tze'n yi e'chk takle'n yi ba'n atit, quibit tzaju' yi xtxol-bile'j.*

¹⁰ Na chitzanu' tan xch'uyse'n yi tnum Jerusalén wi Sión, poro tan tu' yi na cho'cu' tan chibiyle'n wunak tan majle'n len chime'bi'l, nin tan paj yi e'chk alak' yi na chibanu' scye'j.†

¹¹ Ej, nin yi e' pujul xtisya' yi ate' xchixo'lu' cuj cya'n yi na ak'lij pwok scyetz tan qui't tak'le'n castiw jun. Nin yi e' pale' cuj cya'n kol cho'c tan kachusle'n, poro ntin kol che' kachoj, na pwok tu' chiwutz cyen te'j. Nin yi e' elsanl stzi' Ryos na chijak pwok ntin tan talche'n tu' yi mbi na xon tzaj swutz jun, nin na cyal yi i'tz Kataj Ryos na a'lon scyetz, poro qui'. Na je chiyole'j: “Yi Kataj Ryos xomij i' ske'j, nin qui'c jun il tz'ul skawutz ketz,” che'ch na ban.

¹² Cha'stzun te, e'u' ajpaj, yi tz'ocpon cyen yi tnum Jerusalén yi at wi' yi ju'wtz Sión tetz jun ama'l kale tz'awle't ujul tu'. Ntin k'uchbe'n

* **3:9** Am 5:7. † **3:10** Hab 2:12.

ca'l sjalok cyentz. Nin yi ama'l kale atit yi templo, snojk tan ch'im tu xtze'.[‡]

4

Yiljal tzatzin paz tan Kataj Ryos Jerusalén

- ¹ Poro je sbajoke'j le wi'tzibil tiemp.* Yi ju'wtz[†] kale atit yi ca'l Kataj Ryos, chin wutz tkan nin sbne' swutz tircu'n e'chk mas ju'wtz. Nimte'n cu'n k'ej yi jun ju'wtza'tz sbne' swutz yi e'chk mas ju'wtz yi at bene'n tzi'n. Nin tircu'n yi e'chk mas tnum chu'l tan tak'le'n k'ej.
- ² Wi'nin jilwutz wunak chu'l, cho'n cu'n xchisajk tulak e'chk nación joylaj, nin je scyale'e'j: “Chisajku' ske'j, na nkaben wi yi wutz[‡] tetz Kataj, kale atit ca'l yi Ryosil Jacow, tan xchajol i' yi balaj be' sketz, bantz penin sk'il kaxon,” che'ch yi e' wunaka'tz sbne'. Na yi e'chk ca'wl tu yi xchusu'n Kataj cho'n tz'elu'l le tnum Jerusalén yi cho'n at wi ju'wtz Sión.
- ³ Nin tz'ocpon Kataj Ryos tan pujle'n xtisya' xchixo'l e'chk lmak tnum bene'n tzi'n wi munt, nin

---

[‡] **3:12** Tan tu' yi i'tz yi mero najbil Ryos, ocnake' wunak tan txumle'n yi qui'c rmeril tan xite'n Jerusalén. Poro tan chipaj yi e' xonl Israel ja cyaj cyen tilol Ryos yi jun tnuma'tz. Nin yi nsken wi't el jun cient yob, ja xcon yi versículoja'tz (3:12) tan yi profeta Jeremías (Jer 26:18-19) tan colol tib i'. * **4:1** Is 2:2-4. † **4:1** Tul Yol Kataj at na bant cu'n na jilon te jun ju'wtz nka wutz nin na jop jun gobierum yi at wi'nin k'ej (Dn 2:34-35). Ncha'tz i'tz jun txolbil yi sbajok te yi ama'l kale atit Jerusalén. Nim wutz tkan sbne' swutz yi ama'l yi at solte'j. Na taj si'le'n Is 2:2-4; Dn 2:35; Ap 17:9-11. † **4:2** Sal 2:6.

tz'ocpon i' tan banle'n tane'n yi e'chk cyoyintzi'. Nin tz'ocpon yi chispar cya'n tetz ch'oc, nin yi chilans tetz jos. § Cya'l jun tz'ocpon tan xconse'n junt tir yi e'chk ma'cl tan oyintzi' te'j junt tnum, nin cya'l ku-bitwit yi najk tzan chichusle'n wunak tan chibene'n tan oyintzi'.

⁴ Cya'l nin tzun jun xoboktz tk'ab jun contr, ma na xchijunal len cu'n xchu'jek len jak'ak mujil e'chk wi' uva, nka e'chk wi' ibx̄ yi sjalok len scyuch'.* jJun cu'n ya'stzun sbajok, na ya'stzun yol Kataj Ryos, yi cya'l na xcy'e' quen te'j!

⁵ Yi e'chk tnum, ixnin k'ukle't chic'u'l scye'jak cyetz chiryosil. Poro yi o' ketz yi o' xonl Israel kabne' ketz tane'n yi yol Kataj yi ketz kaRyosil.

Yil tz'oc Kataj tan chicolche'n yi e' tetz tanum

⁶⁻⁷ Je yol Kataj Ryose'j, yi tz'elpon cu'n te'j: “Tul yi jun k'ejlala'tz yi at tulbil, † chicopon injutz'il yi e' tal wawun, yi wak'nak chicaws, yi e' yi co'x quitane'n, yi k'e'xnake't yi elnake'xit. Scye yi cobox e'a'tz yi xchiclxok cyen, sbnixok jun chin nación wa'n yi cya'l nin jun xcyek quen te'j. Yi in wetz yi in Ryos,

---

§ **4:3** Jl 3:10 tul yi jun versículo tetz Joel na tal Kataj Ryos scyetz yi e' contr Israel yi ba'n tz'oc chima'cl tetz ak'un tetz ma'cl tetz oyintzi', poro i'tz xcy'aklil tu', na quil chixcy'e' te Ryos. * **4:4** Yi e'chk wi' uva tu ibx̄ na xchaj tzatzin paz. † **4:6-7** “Tul yi jun k'ejlala'tz” Mal 4:1-6; Is 13:6; Jl 1:15; 2:1, 11; Am 5:18; Abd 15; Sof 1:7, 14.

ächincawunk tzuntz wi Sión squibaj yi e' in-tanuma'tz sbne' opon tunintz.”

- 8 Ma jalu' Jerusalén, aä yi ächamil tu yi tapij yi na xcon tan chicolche'n yi e' wawun, yi e' aj Sión. Cäcoçpon bin junt tir tetz yi wi'tz tnum tul yi ama'l Israel yi wi'nin k'ej sbne', chi banak tentz.†
- 9 Poro yi jalu', axwok aj Jerusalén na cxch'inwok chi na äch'in jun xna'n yi ule'n tlen tu' atit yos tuch'. Poro i'tz tan paj yi qui't na a'w cawu'n tan yi ireyil. Ej nin i'tz tan paj yi ja chiquim yi e' ak'ol cyajtza'kl yi e' ibajxom.
- 10 Juncu'n copon itolil itib nin cxch'inkwok tan yi ch'on yi tzitije', na cxelponwok laju'n tan inajewe'n joylaj. Tajwe'n tan iwite'n xo'l ch'im. Cxopon jalen Babilonia. Poro ilenin tz'ocpon Kataj Ryos tan icolche'n tul yi jun ama'la'tz.
- 11 Copon chimolol quib wi'nin wunak tetz e'chk ama'l tan oyintzi' tzite'j. Nin je scyale'e'j: “¡Quin! Che' kaxite' cunin yi e' aj Jerusalén. Tz'elk chitx'ix ka'n, nin kicy'se' cunin kac'u'l scye'j,” che'ch sbne'.
- 12 Poro yi e' wunaka'tz yi chimole' quib, qui na el chitxum tetz yi mbi cu'n na xtxum Kataj Ryos scye'j, nin qui na quil yi mbi na xon tzaj ächiwutz. Quil tz'el chitxum tetz yi tz'ocpon Ryos tan chimolche'n cu'n chi na molxij triw tan toque'n yak'pe'n tul er.

---

† 4:8 Na lo' jop yi tiemp yi at tzaj yi rey David tu yi rey Salomón tan cawu'n squibaj. Na te yi tiempa'tz yi Jerusalén ya'stzun yi wi'tz tnum banak tetz cabil tnum yi Israel tu Judá 2S 5:6-9.

13 Je stale' Kataj Ryose'j: “¡Axwok jun c'olój aj Sión, quibene'nk tan yak'pe'n yi triwa'tz! Sjalok ichamil chi xchamil jun tor yi chi ik ch'ich' cu'n yi tuc', nin chi ik brons cu'n yi pac', tan cyelse'n cu'n e'chk nacióna'tz swutz. Cxocponwok tan majle'n len cyakil chime'bi'l tuml yi me'bi'l yi alk'a'n tu' ncyulej, nin tzitak'e'wok tircu'n swetz, na in taw cyakil yi munt,” chij Kataj.

5

1 “Poró axwok jun c'olój aj Jerusalén, banwok list itib, na ja wi't chu'l yi icontr solte'j itnumil, nin chocpon tan buchle'n cunin yi wi'tz itajcawil.

Yil jal jun balaj wi'tz ajcaw tan Ryos Israel

2 “Axwok aj Belén yi ncha'tz na bi'aj Efrata, nk'e'tz yi qui'k mas ik'ej xchiwutz yi e' mas tnum cwent Judá, na cho'n stz'itz'ok jun ajcaw tzixo'lwok* yi scawunk tibaj cyakil Judá tu Israel. Na yi i' tetz at tzaj i' sajle'nix tunintz.”

3 Poró te yi tiemp'e'j, scyajk cyen colil Kataj yi axwok itetz, yi axwok me'l cy'ajl i', jalen yil tz'ul yos tzituch'†. Ej copon tzun chimolol quibtz tzite'j yi e' itanuma'tz yi elnak xit bene'n tzi'n.

4 Tz'ocpon tzun yi reya'tz tan chipstore'n yi e' tawun, tan yi porer tu yi k'ej Kajcaw kaRyosil. Penin tzun sk'il xchinajanktz le chitanum, nin sjalok wi'nin k'ej Kataj Ryos xchiwutz cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt.

* 5:2 Mt 2:6; Jn 7:42. † 5:3 Is 66:7-9.

5 Sjalok tzun tzatzin paztz ta'n.†

Yil chiclax yi e' xonl Israel

Poro yil chu'l yi e' aj Asiria tan oyintzi' scye yi katnum, nin yil cho'c klo' tul cobox ka'ama'l tetz colo'n ib, nchiben tzun kachakol juk nka wajxak wi'tz ajcaw yi wi'nin chik'e'j tan makle'n chiwutz.

6 Yi e' wi'tz ajcawa'tz xchicawunk tibaj tircu'n Asiria,§ yi tanum Nimrod, na xconk chispar cya'n tan chicawe'n. Nin kelpon liwr cya'n yi e' wi'tz ajcawa'tz xchik'ab yi e' aj Asiria, yi nsken wi't cho'c tzaj tul katnumil tan majle'n klo' ka'ama'l.

Yil chixit yi e' contr Israel

7 Ej nin sjalok chibanl yi e' mas ama'l bene'n tzi'n wi munt cyak'un yi cobox tal xonl k'ajtzun Jacowa'tz yi xchiclaxok cyen.* Ni'cu'n xchibne' xchixo'l yi e' wunka'tz, chi k'ab che'w yi na tak' Kataj, nka ni'cu'n xchibne' chi a'bal yi na cu' tibaj e'chk itzaj, yi nk'e'tz wunak tu' txumul tetz.

8 Ej, nin yi cobox tal xonl k'ajtzun Jacowa'tz yi xchiclaxok cyen, chocpon chi ik león yi cya'l xcy'e' quen scye'j, nka chi jun león xchixo'l cobox tal cne'r, yi katzij cu'n lche' tulej, nin yi qui'c nin jun nink clax tk'ab. Che'n cunin tzun xchibne' yi e' xonl k'ajtzun Jacowtz.†

---

† 5:5 Is 9:6-7. § 5:6 Yi tnum Asiria ya'stzun chicontr yi e' aj Israel tentz. Poro tzone'j na jop cyakil chicontr yi e' aj Israel yi xchijalok tzantzaj. * 5:7 Gn 12:2-3. † 5:8 Dt 28:11-14.

- 9 Chocpon tzuntz tan oyintzi' scye'j yi e' yi na chi'ch chic'u'l scye'j, nin ðchixcyek tan chixite'n cu'n chicyakil.
- 10 Je yol Kataj Ryose'j, yi tz'elpon cu'n te'j: “Axwok xonl Israel, tul yi jun k'ejlala'tz yi at tulbil, chicopon imbiyol cyakil yi ichej tetz oyintzi', tuml yi e'chk icare't tetz oyintzi', tircu'n xitok wa'n.
- 11 K'uchi'n cu'n swuleje' tircu'n yi tapij yi banij ita'n solte'j yi itnumil tan icolche'n ðchik'ab icontr.
- 12 Ncha'tz ðchitzajk yi e' aj wutz mes wa'n yi ate' tzixo'lwok, scyuch' yi e' yi na cho'c tan talche'n yi mbi sbajok ek ca'p.
- 13 Chicopon inxitul yi e'chk iryosil yi banij cuntu' ita'n, tuml yi e'chk c'ub yi xan tziwutz, bantz qui't cxo'cwok tan c'u'laje'n sbne' opon tunintz.
- 14 Chijepon imbuk'ul yi e'chk tkan tze' yi xan tziwutz,† nin xitu'n cunin swuleje' e'chk tnum kale atit yi chica'lil yi e'chk iryosil.
- 15 Nin tan yi ðchi'chbe'n inc'u'l, swicy'se' cunin inc'u'l scye cyakil wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt, na qui na chicujij tan cyoque'n c'ulutxum jak' inca'w,” chij Kataj Ryos.

6

Yi oyintzi' yi at ðchixo'l Ryos scyuch' yi e' xonl Israel

---

† 5:14 Yi jun tze'a'tz i'tz jun ryos yi banij cuntu' nin na bi'aj Aserá nka Astarté. Ex 34:13; Jue 3:7; 6:25. Yi tze'a'tz ni'cu'n tu jun ptzo'm nka jun xmil yi awij tu' tane'n txe' e'chk wi' tze'.

- ¹ E'u' jun c'olój xonl Israel, quibit tzaju' yi mbi na tal Kataj Ryos: “¡Quibene'nk tan tak'le'n part xchiwutz yi e'chk wutz! Lo'k quibit yi mbi cunin tzitxole' scyetz.”
- ² Bitwok tzaj, axwok jun c'olój wutz. Ncha'tz nink tbit tzaj yi xe' yi wuxtx'otx', na yi Kataj Ryos tz'ocpon tan pujle'n xtisya' scye'j yi e' tanum, yi e' xonl Israel nin tz'ocpon i' tan chiyajle'n.
- ³ Nin je yol i'e'j: “Axwok jun c'olój intanum Israel, alwok tzaj bin swetz ¿at pe' jun takle'n ploj yi mmo'c imbnol tzite'j, nka ja pe' no'c tan tak'le'n ch'on tzitetz?”
- ⁴ Yi in wetz, in nno'c tan itelsene'l tzaj jak' chica'wl yi e' aj Egipto, nin ja cxe'ltzajwok wa'n liwr tk'ab yi buchbe'n itetz. Ej nin in nchakon nin Moisés, tu Aarón tu Mariy, tan chixcone'n tetz ibajxom.
- ⁵ Axwok jun c'olój intanum ulk tx'akx tic'u'l yi mbi'tz xtxumnak yi rey Balac cwent Moab, tan bnol klo' tzite'j, nin yi mbi tal Balaam cy'ajl Beor* tetz. Ncha'tz ulk tx'akx tic'u'l yi mbi mbajij yi itele'n tzaj le ama'l Sitim tan itopone'n tan inajewe'n Gilgal.† Txumwok tircu'n yi e'chk balaj xtxolbila'tz yi mimban tzite'j,” chij Kataj Ryos.

Yi mbi na taj Kataj Ryos tan kabnol tane'n

- ⁶ ¿Mbi tajwe'n tzincy'aj nin yil nopon tan lok'e'n wutz yi Ryos yi taw yi tcya'j? ¿Ba'n pe' kol nopon tan toye'n cobox tal tor yi junixe't

* 6:5 Nm 22—24. † 6:5 Jos 3:1—4:19.

yob cya'n, tan pat-xe'n tircu'n chiwankil swutz i'?

7 ¿Nka stzatzink ptzun Kataj Ryos swe'j yi kol woy jun mil cne'r tetz, nka lajuz mil tzanla' yi aceitil oliw cu'n? ¿Nka stzatzink pe' Kataj swe'j yi kol woy yi bajx incy'ajl tetz intx'ixwatz, tan xchojle'n yi wil?

8 ¡Qui'c rmeril! Na bita'nt ka'n yi mbi'tz yi tajbil Ryos sketz. I'tz yil kaban tane'n yi e'chk takle'n balaj, nin yil tz'el kak'ajab squibil quib, nin yil kocsaj kib juy te yi na ke'l yi na ko'c tu Ryos.

Yi quil yi e' xonl Israel tu chicaws yi tz'ul squibaj

9 Quibit tzaju' na tzan Kataj Ryos tan makle'n chiwutz yi e' aj Jerusalén, nin ba'n kol cyeku' xchi' i'. Nin ba'n yi nink quibitu' yi mbi cu'n na tzan i' tan talche'n. Na je yol i'e'j:

“Tircu'n yi axwok yi najlquix tnum, scyuch' yi e' wi' banl wi', bitwok tzaj yi xtxolbile'j:

10 At axwok yi wi'nin ime'bi'l xe ica'l. Poro nk'e'tz skoj cu'n te'j mmiban tan jalse'n. Na na xcon ma'lbil ita'n yi nk'e'tz tz'aknak cu'n. Wi'nin na chi'ch inc'u'l te yi jun ita-jtza'kla'tz.

11 Qui'c rmeril tan incuyul chipaj yi e'a'tz yi na xcon p̄xu'bil cya'n yi qui' tz'aknak yi marquil, nka yi banijt yi p̄xu'bil cya'n tan qui ma'lal tz'aknak cu'n.†

12 Ej, nin yi ax itetz yi axwok ric, yi najlquix le yi tnume'j axwok len aj buchunl scye yi e'

† **6:11** Lv 19:35-36; Dt 25:13-16; Am 8:5; Pr 11:1.

me'ba', nin yi e' mas wunak chin la'j nin e',
nín chin aj subunl nin e' chicyakil cu'n.

13 Cha'stzun te nocpon tan icawse'n, nin cxelpon
cu'nwok wa'n swutz. Na qui'ct ibanl sbne',
tan paj yi e'chk itil yi na cxtzan tan juchle'n.

14 Cxwankwok, poro quil noj ic'u'l, ma na ilenin
tzitije' we'j. Tzimole' iwa', poro quil cx-
cye'wok tan colche'n mu'ǎ tal. Na kol clax
cyen mu'ǎ tal ita'n, stzajk wa'n tan yi e'chk
lmak oyintzi' yi copon.

15 Tz'ocpon ij ita'n ttx'otx', poro quil wutzin. Cx-
ocponwok tan banle'n aceit, poro qui'c ltak'
tzitetz. Cxocponwok tan yak'pe'n yi wutz
uva, poro quil baj yi ta'alil ita'n. §

16 Tzitije' yi caws tan paj yi ja cxomwok te yi
ca'wl Omri, na ja cxomwok te yi tetz cs-
tumbr. Ncha'tz ja cxomwok te tajtza'kl
Acab scyuch' yi e' najal. Ite'n nin yi
cyetz cyajtza'kla'tz cy'a'n ita'n. Cha'stzun
te tz'elpon itx'ix wa'n nin chin xo'wbil nin
yi e'chk takle'n yi sbajok tzite'j. Chelpon
yab wunak te yi mbi na bajij tzite'j, nin
chitze'e'nk tzite'j. Tz'elpon ink'ab te inyol, ”*
chij Kataj Ryos.

7

Chin juntlen nin cyajtza'kl yi e' xonl Israel

1 jLastum in! Ni'cu'n in tu jun aj txoyinl yi qui'c nin
jun tal wutz uva, nka jun tal wutz ibǎ na noj
quen swutz, nin yi ya'stzun na el talma' te'j

---

§ 6:15 Dt 28:30-31; 28:40. * 6:16 Dt 28:37; Lm 2:15-16.

tan bajse'n. Ni'cu'n tzun wutane'n wetz, na qui na jal jun intanum wa'n yi ba'n tane'n swutz Ryos.*

- ² Ej nin qui'c jun wunak bene'n tzi'n wi munt yi jicyuchk te'j tajtza'kl, nin yi cho'nk k'uklij c'u'l te Ryos, ma na e' len cu'n biyol nak. Ntin na chitzan tan joyle'n puntil tan cwe'se'n tramp xchiwutz te'n chixonl.
- ³ Tircu'n e', chin tz'aknakt nin le chiwi' yi xe'n chiban tan banle'n e'chk yab ajtza'kl. Nin yi e' wi'tz ajcaw ntin na chitzan tan jakle'n pwok. Nin yi e' pujul xtisya' ntin xo'qui'n cya'n. Nin yi e' yi at ca'wl xchik'ab ntin na chiban yi cyetz cyajbil. Nin na po'tij cyakil yi chitanum tan yi e'chk ajtza'kla'tz.
- ⁴ Yi e' yi mas balaj xchixo'l ni'cu'n e' tu jun wi'tx'i'x. Nin yi e' yi mas jicyuch te'j cyajtza'kl xchixo'l, ni'cu'n e' tu jun wi' la'. Poro tz'ul chan yi k'ejlal yil sticy'saj Kataj Ryos c'u'l scye'j. Yi jun k'ejlala'tz alijt cyen cya'n yi e' elsanl stzi' Ryos sajle'n tunintz. Ej nin yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz, qui't lpujxtz cya'n yi mbil chiban te'n.
- ⁵ Ba'nt cu'n bin yi quil k'uke' chic'u'lu' tan talche'n jun yol tetz jun chiwisinu', nka tetz jun mero cyamiwu', nin tu'k tetz quixkelu' yi

---

* **7:1** Wi'nin na bisun Miqueas tan paj yi po'tnak cyajtza'kl yi e' wunak. Ej wi'nin na bisun Miqueas yi na oc tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' bajxom, yi e' pujul xtisya' tu yi e' wi'tz ajcaw (vs. 2-4). Ncha'tz na bisun yi na til yi wi'nin na chibuch quib yi e'chk najal squibil quib (vs. 5-6). Tul yi txolbile'j na tal Miqueas wi'tzbilt len yi qui'c na ban yi mbi na chiban yi e' tanum, na ilenin cho'n k'uklij tetz c'u'l te Ryos, nin cho'n at xch'iw i' te'j tan claxe'n.

junit e'u' tuch', na qui cunin batz ite'n nin chiyolu' xconk cya'n tan contri'n scye'ju'.

⁶ Ej, nin yi e' nitxa' qui na cyak' mu'x̄ tal chik'ej chitaj, nin yi e' xun na chixcye' cu'n tan oyintzi' x̄chiwutz chitxu'. Nin yi e' ilibaj na choyintzin scye'j quilib, na cyakil wunak i'tz chixonlte'n yi chicontr.†

⁷ Ma yi in wetz, cho'n k'uklij inc'u'l te inRyosil. Cho'n ajlij inc'u'l te Ryos yi colpinl wetz, na yi i' tetz na tbit yi intzi' tu inkul.

Yiljal junt tir k'ej yi tnum Israel tetz cyakil tiemp

⁸ Ma jalu', yi e' cyeru' yi e'u' kacontr, qui bin chitzatzinu' tan yi il yi mmu'l skawutz, na qui'c na ban yi ko ja ke'l cu'n swutz, sjalok kak'ej junt tir. Qui'c na ban yi ko tul tz'o'tz na kaxone't, na tz'ocpon Kataj Ryos tan xtxeke'n kabe'.

⁹ Bintzij na el katxum tetz yi ja kajuch kil swutz Kataj, poro list kutane'n tan tijle'n yi caws yi at tulbil tan i' skibaj. Yil tz'icy'pon yi cawsa'tz ka'n tz'ocpon tzun i'-tz tan tak'le'n chicaws yi e' kacontr. Tz'elpon xel cyakil yi e'chk takle'n yi nchiban kacontr ske'j. Nin na el xtxum i' tetz yi mbi tzuntz ja kajuch kil, nin puntl cu'n sbne' i' tan kacawe'n. Yi Kataj Ryos tz'ocpon tan c'ase'n yi kajtza'kl te e'chk balaj ajtza'kl, nin skile' yi tetz x̄chamil yil tz'oc tan chixite'n yi e' kacontr.

¹⁰ Ncha'tz yi e' kacontr squile' yi xtxolbila'tz, nin x̄chitx'ixwok. Na yi e'a'tz na cyal sketz: “¿Na' atit cyent yi iRyosila'tz yi na ital?” che'ch na ban sketz. Poro wi'nin skatzatzink yil kil yil

† 7:6 Mt 10:35-36; Lc 12:53.

tz'oc Kataj Ryos tan chiyak'pe'n chi na ban
yi xk'ol tbe'.

Yil je' txicba'n junt tir yi tnum Jerusalén

- 11 Ma jalu', tz'ul chan yi tiemp yil tz'oc je'se'n
junt tir yi e'chk tapijil yi tnum Jerusalén,
nin mben xkansa'n yi e'chk mojomil yi tnum
joylaj.
- 12 Tz'ul chan yi k'ejlal yil chimol tzaj quib cyakil
yi e' intanum tan cyule'n tan chinajewe'n
Jerusalén. Cyakil yi e' yi najlche' cwent
Asiria jalen Egipto, nin tircu'n yi e' yi na-
jlche' naka'jil yi tzanla' Nilo jalen te yi
tzanla' Eufrates chu'l len tzone'j Jerusalén.
Cyakil yi e' yi najlche' stzi'ak mar nin yi
e' yi najlche' txo'lak wutz chu'l len tzone'j
Jerusalén tan chinajewe'n.‡
- 13 Cyakil yi e'chk ama'l bene'n tzi'n wi munt xitok
wa'n, poro tan chipaj te'n yi e' wunak, tan yi
e'chk quil yi na chijuch.§

Yi jakol Miqueas chibanl yi e' xonl Israel

- 14 Ma jalu' Ta', che' colpe'u' yi e' tawunu', che'
xch'eyaju' tan cyele'n tzaj colpuj tan yi
xtx'amiju' na e' teru'. Na chichuc ate'
cyen xo'l tze' tane'n. Poro at ama'l yi
chumbalajte'n cunin kale atit wi'nin ch'im.
Bajxokbinu' xchiwutz chi banaku' tentz, yi
chibene'n tcy'alu' lakak balaj ama'l cwent
Basán nin cwent Galaad.

---

‡ 7:12 Zac 10:8-12. § 7:13 Is 24:1-3.

- 15 Āchaje'u' e'chk milawr scyetz chi banak yi cyele'n tzaj tanu' jak' chica'wl yi e' aj Egipto tentz.
- 16 ¡Ncha'tz yil quil yi e' wunak bene'n tzi'n yi e'chk milawra'tz, āchitx'ixwok na qui'c cyetz chiwalor tan makle'n! Wech na chin cham nin e' tane'n. ¡Qui'ct nin jun yol scyale', nin quil pujxij cya'n yi mbi na bajij scye'j!
- 17 ¡Lo'k chibajse'n puklaj chi na chiban lu'baj tu āxulu' yi tu na chijut nintu' chiwankil wuxtx'otx'! ¡Wi'nink chilucnewe'n sban tan xo'w yil chocpon swutzu', na yi ilu' teru', ilu' Ryos!

Yil cuy Kataj Ryos chipaj yi e' tetz tanum

- 18 Qui'c nin junt Ryos che'nk chi ilu' Ta',* na yi ilu' teru' na cuyu' ketz kapaj nin na el yi kapaj te c'u'lu' yi o' ketz yi coboxte'n o' ato' cyen te yi tanumu'.† Wi'nin na āchaju' yi xtxaxl talma'u' sketz nin jalcunin na cutzaj xtxumu'nu', nin qui na ben tiemp tan yi āchi'chbe'n c'u'lu' skibaj.‡
- 19 Tz'elk bin k'ajabu' junt tir ske'j, nink muk cu'nu' tircu'n yi kil. Jo'lninu' yi kil jalen xe mar.
- 20 ¡Qui'k stzajscunu' yi lok' ib yi at skaxo'l tuch'u', nin ilenink tz'ocu' tan kuch'eye'n chi yi suki'nt tanu' scyetz yi e' kamam Abraham tu kamam Jacow tentz!§

* **7:18** Ex 15:11; Sal 35:10; 71:19; 77:13; 89:6; 113:5; Is 43:10.

† **7:18** Miq 2:12-13. ‡ **7:18** Ex 34:6; Sal 103:8-12. § **7:20** Gn 12:1-3; 17:6-8; 28:13-15; Lc 1:55, 73.

Yi Antiw Bible / Yi Ac'aj Testament Bible in Aguacateco (GT:agu:Aguacateco)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Aguacateco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Bible

in Aguacateco

© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc.
All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
d6948788-e726-52d3-a772-47803a4a6354